

Toplantı Özeti

Sempozyum Tanıtımı: “Geleneksel Türk Mezar Taşları I.Ulusal Sempozyumu”^a

Kemal Ramazan HAYKIRAN^b

ÖZET

Eski Türk mezar taşları ülkemizin en önemli tarihi hazineleri ve bu coğrafyada yaşayan insanların bir nevi tapu senetleridir. Ait oldukları devirler hakkında çok önemli bilgiler veren bu taş kütüphaneler ne yazık ki giderek yok olmakta ve toplum tarafından yeteri kadar ilgi görmemektedir. Bu proje ile Aydın ili, Kuşadası ilçesi başta olmak üzere ve yakın çevrenin mezar taşları, burada yaşayan Türk varlığının en önemli ispatı ve kültürel zenginliğidir. Tarih ve kültür açısından bu kadar önemli olan Türk Mezar Taşları gerek yöneticiler, gerekse akademik çevrelerce hak ettiği ilgiyi görmekten uzaktır. Bu bağlamda Türk Mezar Taşları buldukları bölgenin tarihini, kültürünü ve kimliğini aydınlatacak önemli bir kaynak durumundadır.

Anahtar Kelimeler: Mezar Taşları, Kuşadası, Adalızade

ABSTRACT

Old Turkish tombstones are one of the most important historical treasures of our country and also a like a deed of the people living on this geography. These Stone libraries which give very important informations about the period that they belong to, are gradually disappearing and are not attracted competently by the society. The tombs of Aydın province, especially in Kuşadası and the surrounding area are the most prosperous sign of the Turkish existence here. The Turkish tombstones which are so important in terms of history and culture are far from attracting the necessary interest of the administrators and the academic circles. In this context, Turkish tombstones are an important source to illuminate the cultural identity of the region in which they are located.

Keywords: Tombstones, Kuşadası, Adalızade

^a Bu çalışma Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmektedir.

^b Yrd. Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, e-mail: krhaykiran@gmail.com

Toplantı Özeti

Eski dönemlere ait Türk Mezar Taşları Sempozyumu düzenleyerek “Türk Heykelleri” olarak bilinen mezar kitabelerinin yok olmalarını önlemek, bu sanat şaheserleri hakkındaki bilimsel çalışmaları sempozyum kanalı ile değerlendirmek ve kamuoyu ile birlikte bilim çevrelerini Türk Mezar Taşları hakkında bilgilendirmek amacı ile 24-26 MART 2017 tarihleri arasında Aydın İli Kuşadası’nda Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenen proje kapsamında “GELENEKSEL TÜRK MEZAR TAŞLARI I.ULUSAL SEMPOZYUMU” düzenlenmiştir.

Bu sempozyum ile başta Kuşadası olmak üzere yakın çevresinde bulunan mezar taşlarının envanter tespiti değerlendirilmesi ve ulaşılan bilgilerin bilim çevrelerine ve kamuoyuna sunulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda sempozyumda sunulan veriler bilimsel bir çalışma haline getirilerek sempozyum sonrasında kitaplaştırılacak, böylece yapılan çalışmaların ve elde edilen bilgilerin kalıcı hale gelmesi hedeflenmiştir.

Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri kapsamında düzenlenen Mezar taşları sempozyumu üç (3) gün sürmüştür. Ulusal çerçevede düzenlenen sempozyuma 24 farklı üniversiteden 32 bildiri kabul edilmiş 40 öğretim üyesi üç gün boyunca Kuşadası’nda ağırlanmıştır. Bu bağlamda 1. ve 2. günler sempozyum bildirileri ve özel kapanış oturumu düzenlemiştir. 3. gün ise alan gezisi gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede 1. Gün, Sabah resmi açılıştan sonra öğleden sonra iki oturum düzenlenmiştir. Bu iki oturum şu şekilde gerçekleşmiştir:

2. Gün ise Sabah iki ve öğleden sonra iki oturum. Son olarak özel değerlendirme oturumu düzenlemiştir. Bu oturumlar ise şöyle gerçekleşmiştir:

3. Gün Pazar: Kuşadası içinde tematik alan gezisi gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede gezi (Güvercinada-Kervansaray-Tabakhaneler-Kale içi Adalızade Mezarlığı- Kadı kalesi-Milli Park) alanlarında düzenlenmiştir.

Proje neticesinde öncelikle projenin gerçekleşme yeri olan Aydın ili, Kuşadası ilçesi başta olmak üzere yakın çevrenin mezar taşı varlığının tespiti, değerlendirilmesi ve bilim çevrelerinin ilgisine sunulması önemli ölçüde gerçekleştirilmiştir. Bu projenin özel amacı olan Kuşadası ilçesinin tek tarihi mezarlığı olan Adalızade mezarlığındaki Osmanlı dönemi mezar taşlarına ilgi çekilmiş ilgili araştırmacıların ilgisi ve çalışma konusu bu alana çekilmiş yeni araştırmaların temeli atılmıştır. Bununla birlikte sempozyum sonrasında hazırlanacak bir çalışma kapsamında mezarlığı ilgili kurumların işbirliği ile düzenleyerek beldenin tarihi geçmişini anlatan ve gösteren bir kültür park haline dönüştürülmesine ilişkin prensip kararına varılmıştır.

Kuşadası’nda eski dönemlere ait Türk Mezar Taşları Sempozyumu düzenleyerek “Türk Heykelleri” olarak bilinen mezar kitabelerinin yok olmalarını önlemesine yönelik önemli bir adım atılmıştır. Bu sanat şaheserleri hakkındaki bilimsel çalışmaları sempozyum kanalı ile değerlendirilmiş ve bölge halkının Türk Mezar Taşları hakkında bilgilendirmesine yönelik önemli bir kültür projesi gerçekleştirilmiş olundu. Bu sempozyum projesi ile başta Kuşadası olmak üzere yakın çevresinde bulunan mezar taşlarının envanter tespiti değerlendirilmesi ve ulaşılan bilgilerin bilim çevrelerine ve kamuoyuna sunulması çerçevesinde ilk ciddi bilimsel çalışma gerçekleştirilmiş oldu. Bu bağlamda sempozyumda sunulan veriler bilimsel bir çalışma haline getirilerek sempozyum sonrasında kitaplaştırılacak, böylece yapılan çalışmaların ve elde edilen bilgilerin kalıcı hale gelmesi sağlanacaktır.

Toplantı Özeti

Bunlardan başka, Sempozyum sonucunda Kültür Bakanlığı bünyesinde bir mezar taşları veri tabanı oluşturulmasının zarureti tespit edilmiş ve ilgili kuruma bir öneri olarak sunulmuştur. Mezar taşları sempozyumun ehemmiyeti ve ihtiyacı bu çalışma ile ortaya çıkmış ilgili konu ile alakalı en kısa zamanda uluslar arası bir sempozyum düzenlenmesi ve akabinde de belli periyotlar halinde mezar taşları sempozyumlarının tekrarlanarak düzenle hale getirilmesi sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede AdnanMenderes Üniversitesi bünyesinde 1. Uluslararası Mezar Taşları Sempozyumu'nun yine Kuşadası'nda 2018 yılı içinde yapılması konusunda prensip kararı alınmıştır.

Toplantı Özeti

KAYNAKLAR

- BATRHOLD, W, Türklerde ve Moğollarda Defın Merasimi Meselesine Dair, Belleten, XI, Ankara 1947.
- BAYKARA, Tuncer, Miseydi (Tanır) Köyü Mezarlığı, Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 4, Erzurum 1972.
- BERK, SÜLEYMAN, Zamanı Aşan Taşlar, Zeytinburnu Belediyesi, İstanbul 2007.
- ÇAY, Abdülkadir-, Anadolu'da Türk Damgası, Ankara 1989.
- DAŞ, Ertan, Kuşadası Mezar Taşları Süslemeleri, Kuşadası Sempozyumu 2001.
- DANIK. E., Koç ve At Şeklindeki Tunceli Mezar Taşları, Ankara 1980.
- DİYARBEKİRLİ, Nejat, Hun Sanatı, İstanbul 1972.
- EYİCE, Semavi, Mezarlıklar ve Hazireler, İslam Dünyasında Mezarlıklar ve Defın Gelenekleri I, Ankara 1996.
- KAFESOGLU, İbrahim, Türk Milli Kültürü, İstanbul 1984. KARA, Mustafa, Tasavvuf ve Tarikatlar Tarihi, Bursa 1985.
- KARAÇAG, Demet, Bursa'daki 14-15. Yüzyıl Mezar Taşları, Ankara 1994.
- KARAMAGARALI, Beyhan, Ahlat Mezar Taşları, Ankara 1972.
- KOYUNLU, A., Mezar taşı Olarak Yapılmış Koç Heykelleri, TDK Belleten, İstanbul 1976.
- ORKUN, H. Namık, Eski Türk Yazıtları, Ankara 1986.
- ÖGEL, Bahaeddin, Türk Kültürünün Gelişme Çağları, İstanbul 1998.
- ÖNKAL, Hakkı, Anadolu Selçuklu Türbeleri, Ankara 1996.
- PEKTAŞ, Kadir, Bitlis Tarihi Mezarlıkları ve Mezar Taşları, Ankara 2001.
- SARAÇOGLU, N., Türk Mezarlarına Dair Araştırma, İstanbul 1950.
- SEYGEN, Nazmi, Anadolu'da At ve Koyun Motifli Mezar Taşları, TMO Dergisi I, Ankara 1955.
- TUNÇEL, Gül, Batı Anadolu Bölgesinde Cami Tasvirli Mezar Taşları, Ankara 1989.
- YALGIN, A. R., Anadolu'da Türk Damgaları, Bursa 1943.
- ZÜHEYLİ, Yehbe, İslam Fıkhı Ansiklopedisi, C. 3, İstanbul 1994.